

(3 Hours)

Marks 100

- NB: 1) Attempt any four questions from question no. 1 to 8.
 2) Attempt any one question from question no. 9 & 10.
 3) All questions carry equal marks (20 marks each).

1. a) Explain the meaning and scope of Social Research. (10)
 b) Discuss the interpretative perspectives in Social Research. (10)
2. Explain and examine the uses and limitations of survey approach. (20)
3. Elaborate the importance of case study method in social research. (20)
4. Discuss questionnaire and explain what rules are to be kept in mind while constructing a questionnaire. (20)
5. Discuss any two methods of probability sampling and two methods of non-probability sampling. (20)
6. a) Give the merits and demerits of median and mean (08)
 b) Calculate the Mean, Median and Mode for the following data (12)

Class	Frequency
0-10	10
10-20	11
20-30	18
30-40	26
40-50	22
50-60	08
60-70	05
100	

OR

6. Explain the following diagrams and graphs (20)
  - a) Bar diagram   b) Pie chart   c) Histogram   d) Frequency curve
7. a) What is Standard deviation? What are its merits and demerits? (08)
 b) Compute the Standard deviation for the following data (12)

Class	Frequency
0-10	02
10-20	04
20-30	18
30-40	22
40-50	20
50-60	16
60-70	9
70-80	9

N=100

8. Write short notes on **any two** :- (20)
- Experimental Research Design
  - Content Analysis
  - Action Research Design
  - Descriptive Design

For I.D.O.L Students only:

9. Write a note on the significance and the process of conducting interviews in social research. (20)
10. What is observation? Explain observation as a technique of social research pointing out its advantages and disadvantages. (20)

X-----X-----X

मराठी रूपांतर
(वेळ : ३ तास)

गुण : १००

सूचना :

१. प्रश्न क्रमांक १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
२. प्रश्न क्रमांक ९ ते १० पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा
३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. प्रत्येकी २० गुण.

- प्र. १ अ. सामाजिक संशोधनाचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
ब. सामाजिक संशोधनातील विवेचनात्मक दृष्टीकोनाची चर्चा करा. १०
- प्र. २ सर्वेक्षण दृष्टीकोनाचे उपयोग व मर्यादांचे परिक्षण करा. २०
- प्र. ३ सामाजिक संशोधनातील व्याप्ती अध्ययन पद्धतींचे महत्त्व तपशीलाने सांगा. २०
- प्र. ४ प्रश्नावली तंत्राची चर्चा करा आणि प्रश्नावलीची बांधणी करताना लक्षात घ्यावयाचे नियम कोणते आहेत स्पष्ट करा. २०
- प्र. ५ संभाव्यता आणि गैरसंभाव्यता नमुना निवडीच्या कोणत्याही दोन पद्धतींची चर्चा करा. २०
- प्र. ६ अ. मध्य आणि मध्यगाचे फायदे आणि तोटे सांगा. ८
ब. खालील सांख्यिकीच्या आधारे मध्य, मध्यगा आणि बहुलक काढा. १२

वर्ग	वारंवारिता
०-१०	१०
१०-२०	११
२०-३०	१८
३०-४०	२६
४०-५०	२२
५०-६०	०८
६०-७०	०५
	N = १००

किंवा

- प्र. ६ खालील आकृत्या आणि आलेख स्पष्ट करा. २०
अ. स्तंभालेख ब. पायआलेख क. हिस्टोग्राम ड. वारंवारता वक्र
- प्र. ७ अ. प्रमाण विचलन म्हणजे काय? त्याचे फायदे आणि तोटे कोणते आहेत. ८
ब. खालील सांख्यिकीय माहितीच्या आधारे प्रमाण विचलन काढा. १२

वर्ग	वारंवारिता
०-१०	०२
१०-२०	०४
२०-३०	१८
३०-४०	२२
४०-५०	२०
५०-६०	१६
६०-७०	०९
७०-८०	०९
	N=१००

प्र. ८ कोणत्याही दोहावर थोडक्यात टीप लिहा.

२०

- अ. प्रायोगिक संशोधन आराखडा
 ब. आशय विश्लेषण
 क. कृती संशोधन आराखडा
 ड. वर्णनात्मक आराखडा

केवळ बहिरस्थ: विद्यार्थ्यांसाठी

प्र. ९ सामाजिक संशोधनातील मुलाखतीचे महत्त्व आणि मुलाखत घेण्याची प्रक्रिया यावर सविस्तर टीप लिहा.

२०

प्र. १० निरीक्षण म्हणजे काय? त्याचे फायदे आणि तोटे अधोरेखित करत सामाजिक संशोधनाचे तंत्र म्हणून निरीक्षण तंत्रास स्पष्ट करा.

२०

*****